

תָּא חַיִּי, אוֹף הָכִי פְּנִיחַם בְּשַׁעֲתָא דְקִנְי לְעוֹבְדָא
 דְּזַמְרִי אֲתִקִּין לְהֵאִי בְּרִית בְּאַתְרֵיהּ. וּבְגִין כֶּךָ
 כְּתִיב, (במדבר כה) הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וְכִי
 סִלְקָא דַּעְתָּךְ דְּבְגִין פְּנִיחַם הָוָה. וּמָה קִטְטָא הָוָה לִיה
 לְפְנִיחַם בְּהֵאִי בְּרִית. אֵלָא הָכָא אֲתִקְשֵׁר מְלָה
 בְּדוּכְתִיָּה. הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי. וּמָה אֲתֵן לוֹ
 שְׁלוֹם (לְאַתְחַבְּרָא כָּל חַד בְּדוּכְתִיָּה) לְאַתְחַבְּרָא בְּרִית בְּאַתְרֵיהּ.
 וְעַל דָּא הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וּמָה אִיהוּ
 שְׁלוֹם דְּאִיהוּ אֲתֵרִיהּ לְאַתְחַבְּרָא בְּתַרִּיהּ. מָה
 דְּאַתְפָּרֵשׁ מֵיָּה בְּחוּבֵיהוּ. בְּגֵינֵיהּ אֲתַחַבֵּר בֵּיהּ. וְעַל
 דָּא הוֹאִיל וְהוּא אֲתִקִּין מְלָה בְּדוּכְתִיָּה, מִכָּאן
 וְלַהֲלָאָה וְהִתָּה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרֵיוּ בְּרִית כְּהִנֵּת עוֹלָם,
 תַּחַת אֲשֶׁר קִנָּא לְאַלְהֵיוּ וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לִית לָךְ מְלָה בְּעֵלְמָא דְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

זה הנני נתן לו את בריתי שלום. ומהו?
 שלום, שהוא מקום להתחבר עמו. מה
 שנפרד ממנו בחטאים – בגללו התחבר
 בו. ועל זה, הואיל והוא התקין הדבר
 במקומו, מכאן והלאה – והיתה לו
 ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם תחת
 אשר קנא לאלהיו.

אמר רבי שמעון, אין לך דבר בעולם
 שהקדוש ברוך הוא מקנא לו כמו חטא

בא ראה, גם כך פניחם, בשעה שקנא
 למעשה וזמרי, התקין את הברית הזו
 במקומה, ולכן כתוב (במדבר כה) הנני נתן
 לו את בריתי שלום. וכי יעלה על דעתך
 שמשום פניחם הנה? איזו קטטה היתה לו
 לפניחם בברית הזו? אלא כאן נקשר
 הדבר במקומו. הנני נתן לו את בריתי.
 ומה איתן לו? שלום ולהתחבר כל אחד
 במקומו להתחבר הברית במקומה, ועל

בְּרִידִי הוּא קִנִּי לָהּ כְּמוֹ חוֹבָא דְבְרִית כְּמָה דְאֵתְּ
 אָמַר, (ויקרא כו) תָּרַב נֹקְמַת נְקָם בְּרִית. וְתָא חֲזִי, לָא
 אֲשֵׁתָּלִים חוֹבָא דְדָרָא דְמוֹפְנָא, אֲלֵא בְּגִין דְחִבּוּ
 בְּחִבּוּלֵהוּ דְאֶרְתִּיּהוּ עַל אֶרְעָא. וְאֵתְּ עַל גַּב דְהוּ
 מְקַפְּחִי דָא לְדָא כְּדִכְתִּיב וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ חָמָס (וְהָמָס
 מִכְּלֵא הָיָה וּבְגִין כֹּד) וּכְתִיב כִּי (דף 10 ע"א) מְלֵאָה הָאָרֶץ חָמָס
 מִפְּנֵיהֶם. מִכָּל מְקוֹם וַתִּשְׁחַת הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים.
 וְהִנְנִי מִשְׁחִיתֶם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, הִנְנִי מִשְׁחִיתֶם
 בְּחוֹבָא דְחִבּוּלֵהוּ.

וְאֵיתְּ דְאָמְרִי דְלֵא אֲשֵׁתָּלִים קַסְטִיּהוּ אֲלֵא
 בְּחוֹבָא דְחָמָס דְהוּ מְקַפְּחִין דָּא לְדָא דְהוּ
 בִישׁוּן לְשָׁמַיִם וְלְבְרִיּוֹת. תָּא חֲזִי, כְּמָה אֲנוּן מִמְּנָן
 מְלֵעִילָא דְאֶתְּפַקְדָן עַל קְלִי דְאֲנוּן דְמַסְרִי דִינָא
 עַל חִבְרִיּהוּן עַל מַה דְעָבְדִי לוּן. וְעַל דָּא כְּתִיב

לשון הקודש

וְהִנְנִי מִשְׁחִיתֶם – מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. הִנְנִי
 מִשְׁחִיתֶם בְּחֵטְא הַהִשְׁחָתָה.
 וַיֵּשׂ אֹמְרִים שְׂלֵא הַתְּמַלְאָה סְאָתָם
 אֲלֵא בְּחֵטְא הַחָמָס שְׁהִיוּ חוֹמְסִים זֶה אֶת
 זֶה, שְׁהִיוּ רְעִים לְשָׁמַיִם וְלְבְרִיּוֹת כֹּא רָאָה
 כְּמָה מְמַנִּים מְלַמְעֵלָה שְׂמִפְקָדִים עַל
 קוֹלוֹת אֵלוּ שְׂמוֹסְרִים הַדִּין עַל חִבְרִיָּהֶם
 עַל מַה שְׁעָשׂוּ לָהֶם, וְעַל זֶה כְּתוּב כִּי

הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמַר (ויקרא כו) תָּרַב נֹקְמַת
 נְקָם בְּרִית. וּבֵא וּרְאָה, לֹא הַשְּׁלֵם חֵטְא
 דוֹר הַמְּבוּל אֲלֵא מִשׁוּם שְׁחָטְאוּ
 בְּהִשְׁחָתַת דְרָכָם עַל הָאָרֶץ, וְאֵתְּ עַל גַּב
 שְׁהִיוּ חוֹמְסִים זֶה אֶת זֶה, כְּכַתוּב וַתִּמְלֵא
 הָאָרֶץ חָמָס (וְהָמָס מִכָּל הָיָה, וְלִכְוֵן, וּכְתוּב
 כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם. מִכָּל
 מְקוֹם וַתִּשְׁחַת הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים.

כִּי מִלֵּאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם. וּבְגִין כֶּךָ כְּתִיב
וְהִנְנִי מִשְׁחִיתֶם אֶת הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יי לְנֹחַ בֹּא אִתָּהּ וְכָל בֵּיתְךָ. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן אֲמַאי בְּבִלְהוּ (ד"א ל"ג אָמַר) אֱלֹהִים

וְהָכֵא יי. מָאֵי שְׁנָא הָכֵא דְאִתְמַר יי שְׁמָא עֲלֵאָה
דְּרַחֲמֵי. אֵלָּא רָזָא אִיהוּ דְּאוּלִּיפְנָא. לָאוּ אֹרַח אֲרַעָא
לְקַבְּלָא אִתְתָּא אוֹשְׁפִיזָא בְּהַדָּה אֵלָּא בְּרִשׁוֹ דְּבַעְלָהּ.

אוּף הָכֵי (נְמִי נַח) נַח בְּעָא לְאֵעֲלָא בְּתִיבוּתָא
לְאִתְחַבְּרָא בְּהַדָּה. וְלָאוּ הוּוּה (לִיָּה) יָאוּת עַד

דְּבַעְלָהּ דְּתִיבָה יָהֵב לִיהּ רִשׁוֹ לְאֵעֲלָאָה (בְּהַדָּה). דְּכְתִיב
בֹּא אִתָּהּ וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתְּבָה. וּבְגִין כֶּךָ אִקְרִי הָכֵא
יי בְּעֵלָה דְּתִיבָה. וּכְדִין עָאֵל נַח וְאִתְחַבַּר בְּהַדָּה. וְכֵן
אוּלִּיפְנָא דְּלִית לִיהּ רִשׁוֹ לְאוּשְׁפִיזָא לְמִיעָאֵל לְבֵיתָא
אֵלָּא בְּרִשׁוֹ בְּעֵלָה מְאֲרִיָּה דְּבֵיתָא, הָדָא הוּוּא דְּכְתִיב
לְבָתֵּר וַיָּבֵא נֹחַ וְגו'.

לשון הקודש

אֹרַח עָמָה אֵלָּא בְּרִשׁוֹת בְּעֵלָה.
אֵת כֶּךָ וְגַם נַח־נַח־נַח רָצָה לְהַכְנִס לַתְּבָה
לְהִתְחַבֵּר עִמָּה, וְלֹא הִזָּה וְלֹא רָאוּי עַד
שֶׁבַעֵל הַתְּבָה יִתֵּן לוֹ רִשׁוֹת לְהַכְנִס וְעִמָּה,
שֶׁכְּתוּב בֹּא אִתָּהּ וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתְּבָה.
וְלָכֵן נִקְרָא כָּאֵן ה', הַבַּעַל שֶׁל הַתְּבָה, וְאִזּוֹ
נִכְנָס נַח וְהִתְחַבֵּר עִמָּה. וְכֵן לְמַדְנֵי שְׂאִי

מִלֵּאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם. וְלָכֵן כְּתוּב
וְהִנְנִי מִשְׁחִיתֶם אֶת הָאָרֶץ.
וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ בֹּא אִתָּהּ וְכָל בֵּיתְךָ. אָמַר
רַבִּי שְׁמַעוֹן, לָמָּה בְּכֻלָּם וְאָמַר אֱלֹהִים
וְכָאֵן יי? מַה שׁוּנָה כָּאֵן שְׁנַאֲמַר ה', הַשֵּׁם
הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַרְחֻמִּים? אֵלָּא סוּד הוּוּא
שֶׁלְמַדְנֵי - אִין דְּרַף אֲרִץ שֶׁתְּקַבֵּל אִשָּׁה

תָּא חַוִּי, מַה כְּתִיב כִּי אֹתְךָ רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי
בְּדוֹר הַזֶּה. מִכָּאן אֹלִיפְנָא דְלֹא יִקְבֵּל בַּר נֶשׁ
אִישׁ שְׂפִיזָא בְּבֵיתָהּ אִי אִיהוּ חָשִׁיד בֵּיהּ דְּאִיהוּ חֵיבָא.
אֶלָּא אִי קָאִים בְּעֵינָיו לְזַכָּא דְלֹא חָשִׁיד בְּעֵינָיו
כָּלֵל. הָדָא הוּא דְכְּתִיב בָּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל
הַתְּבָה, מָאִי טַעְמָא בְּגִין כִּי אֹתְךָ רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי
בְּדוֹר הַזֶּה.

וְאֹלִיפְנָא דְאִי יְהִיב לֵיהּ רְשׁוֹ בְּלַחֲדוּדֵי וְלֹא יְהִיב
רְשׁוֹ לְכָל אַנְוֹן דְּאַתְיִין עִמֵּיהּ, לָא יִיעוּל
לוֹן לְבֵיתָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב בָּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ
אֶל הַתְּבָה. לְכָלֵּא יְהִיב רְשׁוֹתָא לְמִיעֵל. וּמִקְרָא דָּא
אֹלִיפְנָא רָזָא דְאַרְחֻי דְאַרְעָא. (ד"א ל"ג בָּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל
הַתְּבָה וְגו').

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תהלים כד) לְדָוִד מִזְמוֹר לַיְיָ הָאָרֶץ

לשון הקודש

מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי אַתְּךָ רְאִיתִי צְדִיק
 לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה.

וְלַמְדְּנֵנוּ, שְׂאֵם נָתַן לוֹ רְשׁוֹת לְבַדּוֹ וְלֹא
 נָתַן רְשׁוֹת לְכָל אֹתָם שְׂבָאִים עִמּוֹ, לֹא
 יִכְנִים אֹתָם לְבֵיתָא. זְהוּ שְׂכַתוּב בָּא אַתָּה
 וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתְּבָה. לְכָלֵּם נָתַן רְשׁוֹת
 לְהַכְּנֵם. וּמִפְּסוּק הַזֶּה לְמַדְּנֵנוּ סוּד דְּרִדְךָ
 אָרְצָא. וְד"א בָּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתְּבָה וְגו'.
רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים כד) לְדָוִד מִזְמוֹר

רְשׁוֹת לְאוֹרְחָא לְהַכְּנֵם לְבֵיתָא אֶלָּא בְּרְשׁוֹת
 בְּעָלָהּ, בְּעַל הַבֵּיתָא. זְהוּ שְׂכַתוּב אַחַר כֶּךָ
 וַיָּבֵא נַח וְגו'.

בָּא רְאִיהּ מַה כְּתוּב, כִּי אַתְּךָ רְאִיתִי
צְדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה. מִכָּאן לְמַדְּנֵנוּ שְׂלֵא
יִקְבֵּל אָדָם אוֹרְחָא בְּבֵיתוֹ אִם הוּא חוֹשֵׁד
בּוֹ שְׂהוּא רְשָׁע, אֶלָּא אִם עוֹמֵד בְּעֵינָיו
לְצְדִיק שְׂלֵא חָשׁוּד בְּעֵינָיו כָּלֵל. זְהוּ
שְׂכַתוּב בָּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתְּבָה.

וּמְלוֹאָה תִּבֶּל וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ. הָא תַּנִּינָן לְדוֹד מְזֻמּוֹר
 דְּאָמַר שִׁירְתָּא וּלְבַתְּר שְׂאֲרַת עֲלִיָּה רוּחַ קַדִּישָׁא,
 מְזֻמּוֹר לְדוֹד דְּשְׂאֲרַת עֲלִיָּה רוּחַ קַדִּישָׁא וּלְבַתְּר אָמַר
 (לָהּ) שִׁירְתָּא.

לִּי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָה, הָאִי קָרָא עַל אֶרְעָא דִּישְׂרָאֵל
 אֶתְמַר דְּאִיְהִי אֶרְעָא קַדִּישָׁא. וּמְלוֹאָה הָא
 שְׂכִינְתָּא בְּמָה דְּאֵתְ אָמַר, (דְּבִרֵי הַיָּמִים ב ה) כִּי מָלֵא כְבוֹד
 יְיָ אֶת בֵּית יְיָ. וּכְתִיב, (שְׁמוֹת מ) וּכְבוֹד יְיָ מָלֵא אֶת
 הַמִּשְׁכָּן. מָאִי מָלֵא וְלֹא מִלְּא. אֶלְא מִלְּא וְדֵאִי
 דְּאֶתְמַלְּיָא מִכְּלָא. דְּאֶתְמַלְּיָא מִן שְׂמִשָׁא. סִיְהָרָא
 שְׁלִים בְּכָל סְטָרִין. מָלֵא מִכָּל טוּבָא דְלַעֲיָלָא.
 כְּאֶסְקוּפָא דָּא דְּאֶתְמַלְּיָא מִכָּל טוּבָא דְעֵלְמָא. וְעַל
 דָּא כְּתִיב לִי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָה. תִּבֶּל וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ הָא
 שְׂאֵר אֶרְעָאן.

לשון הקודש

וּכְתוּב (שְׁמוֹת מ) וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן.
 לְמָה מָלֵא וְלֹא מִלְּא? אֶלְא מִלְּא וְדֵאִי,
 שְׂהֵתְמַלָּא מִהַכֵּל, שְׂהֵתְמַלָּא מִהַשְּׂמֶשׁ.
 הַלְבָנָה שְׁלֵמָה בְּכָל הַצְּדָדִים. מָלֵא מִכָּל
 טוּב שְׁלֵמַעְלָה, כְּמוֹ הַאֲוָר הַזֶּה
 שְׂהֵתְמַלָּא מִכָּל טוּב שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל זֶה
 כְּתוּב לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָה. תִּבֶּל וַיּוֹשְׁבֵי
 בָהּ - אֵלּוּ שְׂאֵר הָאֶרְצוֹת.

לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָה תִּבֶּל וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ. הָרִי
 שְׁנִינּוּ, לְדוֹד מְזֻמּוֹר - שְׂאָמַר שִׁירָה וְאַחַר
 כֶּךָ שְׂרָתָה עֲלָיו רוּחַ הַקִּדְּשׁ. מְזֻמּוֹר לְדוֹד
 - שְׂשָׂרְתָה עֲלָיו רוּחַ הַקִּדְּשׁ וְאַחַר כֶּךָ
 אָמַר שִׁירָה.

לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָה - פְּסוּק זֶה נֹאמַר עַל
 אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא אֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה.
 וּמְלוֹאָה זֶה הַשְּׂכִינָה, כְּמוֹ שְׂנַאמַר (דְּבִרֵי
 הַיָּמִים-ב ה) כִּי מָלֵא כְבוֹד ה' אֶת בֵּית ה',

דָּבַר אַחַר לַיְי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ דָּא אַרְעָא קְדִישָׁא
 עֲלָאָה דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֶתְרַעֵי בְּהַ.
 וּמְלוֹאָהּ אֵלִין נִשְׁמַתְהוֹן דְּעֻדִיקַיָּא (ד"א ל"ג דְּבִלְהוֹן מְלִיזִין לָהּ)
 אֶתְמַלְיָא (ד"א דְּאֶתְמַלְיָא) מְנִיחוּ מִחִילָא דְעַמּוּדָא חַד
 דְּעֲלָמָא קְיָימָא עֲלִיהַ. וְאִי תֵימָא עַל חַד קְיָימָא.

תָּא חַזִי, מַה כְּתִיב, (תהלים כד) כִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּהּ.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ז)

עַל יָמִים יִסְדָּהּ, אֵלִין חֲפִימִין דִּישְׂרָאֵל רַבְרַבֵּי
 דִּיִּסְדָּן אֹרִייתָא וְחֲכַמְתָּא דְאֶתְקַרִיאת הַיָּם
 הַגָּדוֹל וְכֵן הוּא אֹמֵר (קִהְלַת א') כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים
 אֶל הַיָּם. וְעַל נְהָרוֹת אֵלִין תְּלַמִּידֵי דְאֵינוֹן רַבְרַבִּין
 מִן נְהָרָא. וְכֵן הָרַב גָּדוֹל מִן הַתְּלַמִּידִים. וְאֵינוֹן
 מַחְדָּדִין אֶת הָרַב בְּקוּשִׁיּוֹתֵיהֶן. וְהוּא מְתַרְץ לֹון כָּל
 הַקּוּשִׁיּוֹת וְאֵינוֹ מְתַרְשֵׁל. כְּמוֹ הַנְּהָרוֹת שְׂנַמְשְׁכִין לַיָּם

לשון הקודש

השלמה מההשמטות (סימן מ"ז)
 עַל יָמִים יִסְדָּהּ (תהלים כד) - אֵלוֹ חֲכָמֵי
 יִשְׂרָאֵל הַגָּדוֹלִים שִׁיִּסְדּוּ תוֹרָה וְחֲכָמָה
 שְׂנַקְרָאת הַיָּם הַגָּדוֹל, וְכֵן הוּא אֹמֵר,
 (קִהְלַת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם. וְעַל
 נְהָרוֹת - אֵלוֹ הַתְּלַמִּידִים שֶׁהֵם הַגָּדוֹלִים
 מִהַנְּהָרָא, וְכֵן הָרַב גָּדוֹל מִן הַתְּלַמִּידִים,
 וְהֵם מַחְדָּדִים אֶת הָרַב בְּקוּשִׁיּוֹתֵיהֶן, וְהוּא
 מְתַרְץ לָהֶם כָּל הַקּוּשִׁיּוֹת וְאֵינוֹ מְתַרְשֵׁל,

דָּבַר אַחַר, לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ - זוֹ אָרֶץ
 הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 רוּצָה בָּהּ. וּמְלוֹאָהּ - אֵלוֹ נִשְׁמוֹת
 הַעֻדִיקַים וְד"א שְׁכָלָם מְמַלְאִים אוֹתָהּ
 מִתְמַלְאֵת וְד"א שְׁמִתְמַלְאֵת מִהֶם מִכַּחַ
 עַמּוּד אַחַד שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו. וְאִם
 תֹּאמַר עַל אַחַד עוֹמֵד.

כִּי רָאָה מַה כְּתוּב, (תהלים כד) כִּי הוּא עַל
 יָמִים יִסְדָּהּ.

וַאִינּוּ מָלֵא שְׁנֵאמַר כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם.
וְהִרְאִיָּה אָמְרוּ אַחֲרַי בֶּן מִי יַעֲלֶה בְּהַר יִי. כִּי אִין
מַעֲשֵׂה בְּלֹא חֻכְמָה. כִּי הַתְּלִמוּד מִבֵּיא לִידֵי מַעֲשֵׂה:

(עד כאן מההשמטות)

כִּי הוּא. מָאן הוּא. דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. פְּמָה
דְּאֵת אָמַר הוּא עֲשָׂנוּ. וּכְתִיב, (איוב כח) כִּי הוּא
לְקַצוֹת הָאָרֶץ יִבִּיט.

עַל יָמִים יִסְדָּה וְעַל נְהָרוֹת יְכוּנְנָה אֵלֶיךָ שְׁבַע
עֲמוּדִים דְּקִימָא (ארשא) עֲלֵייהוּ וּמְלִיין לָהּ. הִיא
אֶתְמַלִּיָּא מִנִּיהוּ, הִיךְ אֶתְמַלִּיָּא מִנִּיהוּ. בְּשַׁעְתָּא
דְּאֶסְגִּיָּא זְכָאִין בְּעֵלְמָא כְּדִין אַרְעָא דָּא עֲבַדַת פִּירִין
וְאֶתְמַלִּיָּא מִכְּלָא.

וּבְשַׁעְתָּא דְּאֶסְגִּיָּא חֵיבִין בְּעֵלְמָא כְּדִין כְּתִיב, (איוב
יז) אֲזָלוּ מִיָּם מִנִּי יָם וְנָהַר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ.

לשון הקודש

עַל יָמִים יִסְדָּה וְעַל נְהָרוֹת יְכוּנְנָה – אֵלוּ
שְׁבַע עֲמוּדִים שְׁעוּמְדַת הָאָרֶץ עֲלֵיהֶם
וּמְמַלְאִים אוֹתָהּ, וְהִיא מִתְמַלֵּאת מֵהֶם.
אִיךְ מִתְמַלֵּאת מֵהֶם? בְּשַׁעְתָּא שְׁמַתְרָבִים
הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם, אִזְ הָאָרֶץ הִזוּ עוֹשָׂה
פְּרוֹת וּמִתְמַלֵּאת מֵהֶבֶל.

וּבְשַׁעְתָּא שְׁמַתְרָבִים הִרְשָׁעִים בְּעוֹלָם, אִז
כְּתוּב (שם יז) אֲזָלוּ מִיָּם מִנִּי יָם וְנָהַר יַחֲרַב
וַיִּבֶשׁ. אֲזָלוּ מִיָּם מִנִּי יָם – זֶה הָאָרֶץ

כְּמוֹ הַנְּהָרוֹת שְׁנִמְשָׁכִים לָיִם וַאִינּוּ מָלֵא,
שְׁנֵאמַר כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם.
וְהִרְאִיָּה – אָמְרוּ אַחֲרַי בֶּן מִי יַעֲלֶה בְּהַר
הַיָּם, כִּי אִין מַעֲשֵׂה בְּלֹא חֻכְמָה, כִּי
הַתְּלִמוּד מִבֵּיא לִידֵי מַעֲשֵׂה: ע"כ
מההשמטות.

כִּי הוּא, מִי הוּא? זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
כְּמוֹ שְׁנֵאמַר הוּא עֲשָׂנוּ, וּכְתוּב (איוב כח) כִּי
הוּא לְקַצוֹת הָאָרֶץ יִבִּיט.

אָזְלוּ מִיָּם מִנֵּי יָם, דָּא אַרְעָא קַדִּישָׁא דְאַמְרֵן
 דְּאַשְׁתְּקִיָּא מִשְׁקִיָּו עֲלָאָה. וְנִהַר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ, הֵהוּא
 עֲמוּדָא חַד דְּקָאִים עֲלָה לְאַתְנַתְרָא מֵיָּנִיָּה. וְנִהַר יַחֲרַב
 וַיִּבֶשׁ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה נז) הַצְּדִיק אֲבַד.

וְאָמַר רַבֵּי יְהוּדָה בְּהֵהוּא זְמַנָּא דְאַתְאֲכִידוּ אֲנָוִן
 חִיבִין מִעֲלָמָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (עציב) (נ"א
 אסתפל) אֲשֶׁתִּדְּלַל עַל עֲלָמָא וְלֹא חָמָא מָאן (דקאים) דְּאַנִּין
 עֲלֵיָּה. וְאִי תִימָא הָא נַח, דְּהִתּוּה לֵיהּ לְאַנְנָא עַל (דבריה)
 גְּרַמִּיָּה וְלֹאֲפָקָא מֵיָּנִיָּה תּוֹלְדִין לְעֲלָמָא. הָדָא הוּא
 דְכָתִיב כִּי אֹתָךְ רָאִיתִי צְדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה. בְּדוֹר
 הַזֶּה דִּיִּקָּא.

רַבֵּי יוֹסִי (דף טו ע"ב) אָמַר בְּדוֹר הַזֶּה דָּא שְׁבַחָא דִּילֵיהּ
 דְּהִתּוּה בְּהֵהוּא דָּרָא חִינָבָא וְאַשְׁתַּכַּח פּוּלֵי תַּאי
 אִישׁ צְדִיק תַּמִּים (נדאי ולא בדרא דיליה אלא) (ס"א ודא די ליה)

לשון הקודש

וְלֹא רוּאָה מִי שְׁמַגֵּן וְשְׁעוּמַד עֲלֵיו. וְאִם
 תֵּאמַר הֲרֵי נַח, שְׁהֵיָּה לוֹ לְהִגָּן עַל (דורו)
 עֲצָמוֹ וּלְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ תּוֹלְדוֹת לְעוֹלָם –
 זֶהוּ שְׁכַתּוּב כִּי אֹתָךְ רָאִיתִי צְדִיק לְפָנַי
 בְּדוֹר הַזֶּה. דִּיִּקָּא בְּדוֹר הַזֶּה.

רַבֵּי יוֹסִי אָמַר, בְּדוֹר הַזֶּה זֶה שְׁבַח שְׁלוֹ,
 שְׁהֵיָּה בְּאוֹתוֹ דוֹר רִשְׁעֵי, וְנִמְצָא כָּל כּוֹף
 אִישׁ צְדִיק תַּמִּים (נדאי ולא בדורו, אלא) וס"א

הַקְּדוּשָׁה שְׁאַמְרֵנוּ שְׁנִשְׁקִית מִהִשְׁקָאָה
 עֲלֵיוֹנָה. וְנִהַר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ – אוֹתוֹ הָעֲמוּד
 הָאֶחָד שְׁעוּמַד עֲלֵיהּ לְהִיֹּת מוּאָר מִמֶּנּוּ.
 וְנִהַר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ – כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ישעיה נז)
 הַצְּדִיק אֲבַד.

וְאָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן שְׁנֵאֲבָדִים
 אוֹתָם רִשְׁעִים מִהָעוֹלָם, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא (עציבו) (מסתפל) מִשְׁתַּדְּלַל עַל הָעוֹלָם

וְאֶפְּלוּ בְּדָרָא דְּמֹשֶׁה, אֲבָל לֹא הָוּה יְכִיל לְאַגְנָא עַל
 עֲלֻמָּא. בְּגִין דְּלֹא אֲשַׁתְּכַחוּ עֲשָׂרָה בְּעֲלֻמָּא כְּמָה דְּאֵת
 אֲמַר, (בראשית יח) אוּלַי יִמְצְאוּן שָׁם עֲשָׂרָה וְלֹא אֲשַׁתְּכַחוּ
 תַּמּוֹן, אוֹף הָכֵא לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ עֲשָׂרָה. אֲלֵא הוּא וְתַלַּת
 בְּנוֹי וְנוֹקְבֵייהוּ וְלֹא הוּוּ עֲשָׂרָה.

(בזוהר ישן נמצא זה)

סְתָרֵי תוֹרָה

השלמה מההשמטות (סימן יב)

מָה הַשִּׁיב הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנַח פְּשִׁיזָא מִן הַתִּיבָה וְרָאָה אֶת
 הָעוֹלָם חָרַב וְהִתְחִיל לְבָכּוֹת לְפָנָיו וְאָמַר רְבוּנוּ שְׁל עוֹלָם
 נִקְרָאתָ רַחוּם הִיָּה לָךְ לְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתֶיךָ וְכוּ'. הַשִּׁיבוּ הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר. רַעֲיָא שְׁטִיָּיא, הַשְׁתָּא אֲמַרְתָּ דָּא, לְמָה לֹא
 אֲמַרְתָּ בְּשַׁעְתָּא דְּאֲמַרְתִּית לָךְ, כִּי אוֹתָךְ רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי וְגו'.
 וְאַחַר כֵּן, הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמַּבּוּל מִיָּם. וְאַחַר כֵּן, עָשָׂה לָךְ תִּיבַת
 עֲצֵי גוֹפֵר. כָּל הָאֵי אֲתַעֲפֹכֵי וְאֲמַרְתִּית לָךְ בְּגִין דְּתַבְעֵי רַחֲמִין
 עַל עֲלֻמָּא. וּמְפָדִין שְׁמַעְתָּא דְּתַשְׁתְּזִיב בְּתִיבּוֹתָא לֹא עָאל בְּלַבָּךְ
 לְמַבְעֵי רַחֲמִין עַל יִשׁוּבָא דְּעֲלֻמָּא וְעַבְדַּת תִּיבּוֹתָא וְאֲשַׁתְּזִיבַת

לשון הקודש

וְהִתְחִיל לְבָכּוֹת לְפָנָיו וְאָמַר: רְבוּנוּ שְׁל
 עוֹלָם, נִקְרָאתָ רַחוּם, הִיָּה לָךְ לְרַחֵם עַל
 בְּרִיּוֹתֶיךָ וְכוּ'? הַשִּׁיבוּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וְאָמַר: רוּעָה שׁוֹטָה, עֲבָשׁוּ אֶתְּךָ אוֹמַר
 אֵת זֶה? לְמָה לֹא אֲמַרְתָּ בְּשַׁעְתָּא שְׁאֲמַרְתִּי
 לָךְ כִּי אוֹתָךְ רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי וְגו', וְאַחַר
 הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמַּבּוּל מִיָּם, וְאַחַר כֵּן
 עָשָׂה לָךְ תִּיבַת עֲצֵי גוֹפֵר? כָּל זֶה
 הִתְעַפְּכֵתִי וְאֲמַרְתִּי לָךְ כִּדִּי שְׁתַּבְּקֵשׁ
 רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם, וּמֵאִז שְׁשַׁמְעַתָּ

וְהוּוּ שְׁלוֹ וְאֶפְּלוּ בְּדוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, אֲבָל לֹא
 הִיָּה יְכִיל לְהִגֵּן עַל הָעוֹלָם, מִשׁוּם שְׁלֹא
 נִמְצְאוּ עֲשָׂרָה בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁנֵי אֲמַר (בראשית
 יח) אוּלַי יִמְצְאוּן שָׁם עֲשָׂרָה, וְלֹא נִמְצְאוּ
 שָׁם. גַּם כָּאן לֹא נִמְצְאוּ עֲשָׂרָה, אֲלֵא הוּא
 וְשְׁלֹשֶׁת בְּנָיו וְנוֹקְבוֹתֵיהֶם, וְלֹא הִיוּ עֲשָׂרָה.

סְתָרֵי תוֹרָה (בזוהר ישן נמצא זה)

השלמה מההשמטות (סימן יב)

מָה הַשִּׁיב הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנַח
 כְּשִׁיזָא מִהַתִּיבָה וְרָאָה אֶת הָעוֹלָם חָרַב,

וּכְעַן דְּאֵתְאַבִּיד עֲלֵמָא פִּתְחַת פּוּמְךָ לְמַלְלָא קְדָמִי בְּעֵינִי
וּתְחַנוּנִים. פִּיּוֹן דְּחֻזָּא נַח כְּךָ, אֶקְרִיב קְרַבְנִי וְעֲלוּן דְּכְתִיב (בראשית
ח') וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וְגו'.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בָּא וּרְאָה מָה בֵּין צְדִיקִים שְׁהִיּוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל
אַחַר נַח וּבֵין נַח, נַח לֹא הִגִּין עַל דּוּרוֹ וְלֹא הִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם
כְּאַבְרָהָם, דִּכְיִן דְּאָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם (בראשית י"ח)
זַעֲקַת סְדוּם וְעַמּוֹרָה כִּי רַבָּה מִיַּד וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר וְגו'
וְהִרְבָּה תְּחַנוּנִים לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁשָּׂאֵל שָׂאֵם יִמְצָא
עֲשָׂרָה צְדִיקִים שְׂיִכַּפֵּר לְכָל הַמָּקוֹם בְּעִבּוּרָם, וְחָשַׁב אַבְרָהָם
שְׁהִיּוּ בְּעִיר עִם לוֹט וְאַשְׁתּוֹ וּבְנוֹתָיו עֲשָׂרָה צְדִיקִים וּלְפִיכֹךְ לֹא
הִתְפַּלֵּל.

אַחַר כֵּךְ בָּא מֹשֶׁה וְהִתְפַּלֵּל וְהִגִּין עַל דּוּרוֹ פִּיּוֹן שְׂאָמַר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא (שמות ל"ב) סְרוּ מִהֵר מִן הַדֶּרֶךְ. מִיַּד עָמַד מֹשֶׁה
בַּתְּפִלָּה וַיַּחַל מֹשֶׁה וְגו' עַד שֶׁאַחֲזָתוּ חִלְחָלָה. רַבְּנָן אָמְרִי, לֹא
הֵנִיחַ מֹשֶׁה לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא עַד שֶׁנָּתַן נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם מִן הָעוֹלָם

לשון הקודש

שֶׁתִּנְצַל בַּתְּבָה, לֹא נִכְנַס בְּלִבָּךְ לְבַקֵּשׁ
רַחֲמִים עַל יֵשׁוּב הָעוֹלָם, וְעֵשִׂיתָ תְּבָה
וְנִצַּלְתָּ, וְכַעַתָּה, אַחֲרֵי שֶׁנֶּאֱבַד הָעוֹלָם,
פִּתְחֵתָ פִּיךָ לֵאמֹר לְפָנַי בְּקִשׁוֹת
וּתְחַנוּנִים! פִּיּוֹן שְׂרָאָה נַח כְּךָ, הַקְּרִיב
קְרַבְנֹת וְעוֹלוֹת, שְׂכַתּוֹב (בראשית ח) וַיִּקַּח
מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר
וְגוֹמֵר.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בָּא רְאָה מָה בֵּין
צְדִיקִים שְׁהִיּוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי נַח וּבֵין
נַח. נַח לֹא הִגִּין עַל דּוּרוֹ וְלֹא הִתְפַּלֵּל
עֲלֵיהֶם כְּאַבְרָהָם, שְׂפִיּוֹן שְׂאָמַר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם (שם ח) זַעֲקַת סְדוּם

וְעַמּוֹרָה כִּי רַבָּה - מִיַּד נִגַּשׁ אַבְרָהָם
וַיֹּאמֶר וְגוֹמֵר, וְהִרְבָּה תְּחַנוּנִים לְפָנַי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁשָּׂאֵל שָׂאֵם
יִמְצָא עֲשָׂרָה צְדִיקִים, שְׂיִכַּפֵּר לְכָל
הַמָּקוֹם בְּעִבּוּרָם, וְחָשַׁב אַבְרָהָם שְׁהִיּוּ
בְּעִיר עִם לוֹט וְאַשְׁתּוֹ וּבְנוֹתָיו עֲשָׂרָה
צְדִיקִים, וּלְפִיכֹךְ לֹא הִתְפַּלֵּל.

אַחֲרֵי כֵּךְ בָּא מֹשֶׁה וְהִתְפַּלֵּל וְהִגִּין עַל
דּוּרוֹ. פִּיּוֹן שְׂאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (שמות
ל"ב) סְרוּ מִהֵר מִן הַדֶּרֶךְ - מִיַּד עָמַד מֹשֶׁה
בַּתְּפִלָּה, וַיַּחַל מֹשֶׁה וְגוֹמֵר, עַד שֶׁאַחֲזָתוּ
חִלְחָלָה. רַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ, לֹא הֵנִיחַ מֹשֶׁה
לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַד שֶׁנָּתַן נַפְשׁוֹ

הזוהר וימן העולם הבא דכתביב (שם) ואם אין מחנני נא מספרך אשר
כתבת אמר רבי יוסי מהכא (תהלים ק"ו) ויאמר להשמידם לולא
משה בחירו עמד בפרץ לפניו.

אמר רבי יהושע, מה ראה נח שלא ביקש רחמים על דורו. אמר
בלבו אולי לא אמלט דכתיב (בראשית ז') כי אותך ראיתי
צדיק לפני בדור הזה כלומר לפי הדור ולפיכך לא ביקש רחמים
עליהם. אמר רבי אלעזר אפילו הכי הוה ליה למבעי רחמין על
עלמא בגין דניחא ליה לקדשא בריה הוא, מאן דיימר טבא על
בנוי. מנא לן מגדעון בר יואש דלא הוה זכאי ולא בר זכאי
ומשום דאמר טיבותא על ישראל, אמר ליה קדשא בריה הוא,
(שופטים ו') לך בכחה זה והושעת את ישראל מיד מדון. מהו בכחה
זה טיבותא דאמרת על בני. (עד כאן מההשמטות)

**רבי אלעזר שאיל ליה לרבי שמעון אבוי, הא תנינן
בשעתא דעלמא אתמלייא חובי בני נשא
ודינא נפק, ווי לההוא זכאה דאשתכח בעלמא**

לשון הקודש

לבקש רחמים על העולם, משום שגוה
לקדוש-ברוך-הוא מי שיאמר טוב על
בניו, מנין לנו? מגדעון בן יואש, שלא
היה צדיק ולא בן צדיק, ומשום שאמר
טוב על ישראל, אמר לו הקדוש ברוך
הוא (שופטים ו') לך בכחה זה והושעת את
ישראל מיד מדון. מה זה בכחה זה?
הטוב שאמרת על בני. ע"כ מההשמטות.
רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אבוי,
הרי שנינו, בשעה שהעולם מתמלא
בחטאי בני אדם והדין יוצא - אוי

עליהם מן העולם הזה וימן העולם הבא,
שכתוב (שם) ואם אין מחנני נא מספרך
אשר כתבת. אמר רבי יוסי, מכאן (תהלים
ק) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו
עמד בפרץ לפניו.

אמר רבי יהושע, מה ראה נח שלא
בקש רחמים על דורו? אמר בלבו, אולי
לא אמלט, שכתוב (בראשית ז') כי אותך
ראיתי צדיק לפני בדור הזה, כלומר לפי
הדור, ולפיכך לא בקש רחמים עליהם.
אמר רבי אלעזר, אפילו כף היה לו

דַּאִיְהוּ אֶתְפֶּס בְּחֻבוֹי דְחֵיבֵיָא בְּקַדְמֵיָא. נַח אִיךְ
 אֲשַׁתְּזִיב דְּלֹא אֶתְפֶּס בְּחֻבוֹיְהוּ. אָמַר לִיהָ הָא אֶתְמַר
 דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְאַפְקָא מִנִּיהָ תּוֹלְדִין
 לְעֶלְמָא מִנּוּ תִיבוּתָא. וְתוּ דְהָא דִּינָא לֹא יִכְלָא
 לְשַׁלְטָאָה עֲלוּי בְּגִין דְּהָוָה טָמִיר וְגַנְיָו בִּתְבָה
 וְאֶתְכַסֵּיָא מִעֵינָא.

וְתֵא חֲזִי, כְּתִיב, (צפניה ב) בִּקְשׁוּ צְדָק בִּקְשׁוּ עֲנוּה אֲוִלֵי
 תִּסְתְּרוּ בְיוֹם אָפִי יי. וְנַח בְּקִשׁ צְדָק וְעָאֵל
 בְּגַוְוָה דְּתִיבוּתָא, וְאֶסְתַּתֵּר בְיוֹם אָפִי יי. וְעַל דָּא דִּינָא
 לֹא יִכִּיל לְשַׁלְטָאָה וְלְקַטְרָגָא לִיהָ. הָכָא אֶתְרַמִּיז
 לְאַנּוּן קַדִּישֵׁי עֲלִיוֹנִין לְמַנְדַּע בְּרֹזָא דְאַתְוּוֹן קַדִּישִׁין
 עֲלָאִין הַפּוּכָא דְאַתְוּוֹן כ"ב לְאַתְמַחֵי לְאַנּוּן חֵיבֵיָא.
 וְעַל דָּא וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ כְּתִיב. בֹּא אֵתָה וְכֹל בֵּיתְךָ.
 רַבִּי יִצְחָק פָּתַח (ישעיה טו) מוֹלִיךְ לַיְמִין מֹשֶׁה זְרוּעַ

לשון הקודש

בִּקְשׁוּ עֲנוּה אֲוִלֵי תִסְתְּרוּ בְיוֹם אָפִי ה'. וְנַח
 בְּקִשׁ צְדָק, וְנִכְנַס לְתוֹךְ הַתְּבָה וְנִסְתַּר
 בְיוֹם אָפִי ה', וְעַל זֶה הִדִּין לֹא יִכִּיל לְשַׁלַּט
 וְלְקַטְרָג עֲלוּי. כָּאֵן נִרְמָז לְאוֹתָם קְדוּשִׁים
 עֲלִיוֹנִים לְדַעַת בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת הַקְּדוּשׁוֹת
 הָעֲלִיוֹנוֹת הַהַפּוּךְ שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת כ"ב
 לְהַכּוֹת אֶת אוֹתָם הֶרְשָׁעִים, וְעַל זֶה וַיִּמָּחוּ
 מִן הָאָרֶץ כְּתוּב. בֹּא אֵתָה וְכֹל בֵּיתְךָ.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (ישעיה טו) מוֹלִיךְ לַיְמִין

לְאוֹתוֹ צְדִיק שְׁנַמְצָא בְּעוֹלָם, שֶׁהוּא
 נִתְפָּס בְּחֻטְאֵי הֶרְשָׁעִים בַּתְּחִלָּה. אִיךְ
 נִצַּל נַח שְׁלֹא נִתְפָּס בְּחֻטְאֵיהֶם? אָמַר לוֹ,
 הֲרִי נִאֲמַר שְׂרָצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ תּוֹלְדוֹת לְעוֹלָם מִתּוֹךְ
 הַתְּבָה. וְעוֹד, שֶׁהֲרִי הִדִּין לֹא יִכִּיל לְשַׁלַּט
 עֲלוּי, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה טָמִיר וְנִסְתַּר בַּתְּבָה
 וְהַתְּבָה מִדְּעִינָא.

וְכֵא וְרָאָה, כְּתוּב (צפניה ב) בִּקְשׁוּ צְדָק

תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מִיָּמִים מִפְּנֵיהֶם לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם.
 (ג"א זרוע תפארתו) דָּא זְכוּתָא דְאַבְרָהָם דְּאִיהוּ יְמִינָא
 מִמּוֹשֶׁה. תִּפְאַרְתְּ דְּמֹשֶׁה. וּבְגִין כֶּךָ בּוֹקֵעַ מִיָּמִים
 מִפְּנֵיהֶם. דְּהָא זְכוּתָא דְאַבְרָהָם בּוֹקֵעַ מִיָּמִים אִיהוּ. וְכָל
 דָּא לְמַה לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם.

תָּא חַזִּי, מַה בֵּין מֹשֶׁה לְשֹׁאֵר בְּנֵי עֲלְמָא. בְּשַׁעְתָּא
 דְּאָמַר לָהּ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמוֹשֶׁה (שמות לב)
 וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי וְגו'. וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְגו'.
 מִיַּד אָמַר מֹשֶׁה וְכִי אֶשְׁבּוֹק דִּינְהוֹן דִּישְׂרָאֵל בְּגִינִי.
 הַשְׂתָּא יִמְרוּן כָּל אַנּוּן בְּנֵי עֲלְמָא דְאַנָּא קַטְלִית לֹון
 לְיִשְׂרָאֵל. כְּמַה דְּעֵבַד נַח.

דְּכִיּוֹן דְּאָמַר לִיהּ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִישׁוּיב לִיהּ
 בְּתִיבוּתָא (כְּמַה דְּאֶתְמַר) דְּכְתִיב וְאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא
 אֶת הַמַּבּוּל מִיָּמִים וְגו'. וְכְתִיב וּמָחִיתִי אֶת כָּל הַיְקוּם

לשון הקודש

לְמוֹשֶׁה (שמות לב) וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי וְגו',
 וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְגו' – מִיַּד אָמַר
 מֹשֶׁה, וְכִי אֶשְׁבּוֹק דִּינָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
 בְּשַׁבְּלִי? כַּעַת יֹאמְרוּ כָּל אוֹתָם בְּנֵי
 הָעוֹלָם שְׂאֲנִי הִרְגַתִּי אֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ
 שְׁעַשְׂתָּה נַח.

שְׂפִינּוֹן שְׂאֶמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שְׂנֵצִיל אוֹתוֹ בְּתַבָּה, וְכֵמוֹ שְׂנֵאֲמַרוֹ שְׁפַתוֹב
 וְאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל מִיָּמִים וְגו',

מֹשֶׁה זְרוּעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מִיָּמִים מִפְּנֵיהֶם
 לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם (זרוע תפארתו) – זוֹ
 זְכוּת שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהוּא הִימִין מִמּוֹשֶׁה,
 תִּפְאַרְתְּ שֶׁל מֹשֶׁה, וּמִשּׁוּם כֶּךָ בּוֹקֵעַ מִיָּמִים
 מִפְּנֵיהֶם, שֶׁהֵרִי הַזְכוּת שֶׁל אַבְרָהָם הִיא
 בּוֹקֵעַת מִיָּמִים. וְכָל זֶה לְמַה? לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם
 עוֹלָם

כֵּאֵל רָאָה מַה בֵּין מֹשֶׁה לְשֹׁאֵר בְּנֵי
 הָעוֹלָם. בְּשַׁעְתָּא שְׂאֶמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא

אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה וְאֲנִי הִנְנִי מִקִּים אֶת
 בְּרִיתִי וְגו' וּבָאתָ אֶל הַתְּבָה בֵּינִן דֹּאמַר לִיה דִּישְׁתַּזִּיב
 הוּא וּבְנוֹי לָא בָעָא רַחֲמִין עַל עֲלָמָא וְאֶת־אֲבִידוֹ.
 וּבְנִין כְּדִ אֶקְרוּן מִי הַמַּבּוּל עַל שְׁמִיהַ פְּמָה דְאֶת־
 אֲמַר, (ישעיה נד) כִּי מִי נָח זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁפַּעְתִּי מֵעֲבוּר
 מִי נָח.

אָמַר מֹשֶׁה הֲשִׁתָּא יִמְרוּן בְּנֵי עֲלָמָא דְאָנָא קְטִילַת
 לִזֵּן בְּנִין דְאֲמַר לִי וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְדוֹל.
 הֲשִׁתָּא טַב לִי דְאִימוֹת וְלֹא יִשְׁתַּעֲזוּן יִשְׂרָאֵל. מִי־ד
 וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי יְיָ אֱלֹהָיו. בָּעָא רַחֲמִין עַל־יְיָהוּ
 וְאֶתְעַר רַחֲמֵי עַל עֲלָמָא.

וְאֲמַר רַבִּי יִצְחָק שִׁירוֹתָא דְבָעָא רַחֲמֵי עַל־יְיָהוּ מָאִי
 קָאֲמַר. לָמָּה יְיָ יַחַרְהֵ אִפְךָ בְּעַמֶּךָ. וְכִי מִלָּה
 דָּא אִיךָ אָמַר לָהּ מֹשֶׁה לָמָּה. וְהָא עֲבָדוּ כּוֹכְבִים

לשון הקודש

אָמַר מֹשֶׁה, כַּעַת יֹאמְרוּ בְּנֵי הָעוֹלָם
 שְׂאֵנִי הִרְגִיתִי אוֹתָם מִשׁוּם שְׂאֲמַר לִי
 וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְדוֹל. כַּעַת טוֹב לִי
 שְׂאֲמוֹת וְלֹא יִשְׁמְדוּ יִשְׂרָאֵל. מִי־ד – וַיַּחַל
 מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו. בְּקִשׁ רַחֲמִים
 עֲלֵיהֶם וְעוֹרַר רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם.

וְאֲמַר רַבִּי יִצְחָק, בִּתְחִלָּה כְּשֶׁבִקִּשׁ
 רַחֲמִים עֲלֵיהֶם מָה אָמַר? לָמָּה ה' יַחַרְהֵ

וּכְתוּב וּמְחִיתִי אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר
 עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה וְאֲנִי הִנְנִי מִקִּים
 אֶת בְּרִיתִי וְגו' וּבָאתָ אֶל הַתְּבָה – בֵּינִן
 שְׂאֲמַר לוֹ שְׂנִינְצַל הוּא וּבְנוֹי, לֹא בְקִשׁ
 רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם וְנִאֲבָדוּ. וּמִשׁוּם כְּדִ
 נִקְרְאִים מִי הַמַּבּוּל עַל שְׁמוֹ, כְּמוֹ שְׁנִיאֲמַר
 (ישעיה נד) כִּי מִי נָח זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁפַּעְתִּי
 מֵעֲבוּר מִי נָח.

וּמִזֹּלוֹת כְּמָה דְאֵת אָמַר עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסִּבָּה
 וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה וְגו'. וּמִשָּׁה אָמַר לְמָה. אֵלֶּה
 הֵכִי אֵילִיפְנָא מָאן דְּמַרְצָה לְאַחֲרָא לָא בְעֵי לְמַעְבַּד
 הֵהוּא חוּבָא (דְּאִיִּהוּ) רַב, אֵלֶּה יִזְעִיר לִיָּה קַמִּיָּה. וְלִבְתַּר
 יִסְגִּי לִיָּה קַמִּיָּה אַחֲרָא (ד"א ל"ג חִיבָא) דְּכִתְיִב אֵתֶם
 חֲטָאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה.

וְלֹא שָׁבִיב לִיָּה לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּמָסַר
 גְּרַמִּיָּה לְמוֹתָא דְּכִתְיִב וְעֵתָה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתֶם
 וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כְּתִבְתָּ. וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא מְחִיל לֹון דְּכִתְיִב וַיִּנְחֶם יי עַל הִרְעָה וְגו'. וְנַח
 לָא עֲבַד בֵּן אֵלֶּה בְּעָא לְאַשְׁתְּזָבָא וְשָׁבִיב כָּל עֲלָמָא.

וּבְכָל זְמָנָא דְּדִינָא שְׂרִיא עַל עֲלָמָא, רוּחַ קְדִישָׁא
 אָמַר וַיִּי דְלָא אֲשֶׁתִּיבַח בְּמִשָּׁה דְּכִתְיִב (ישעיה ס"ג)

לשון הקודש

וְלֹא עֲזַב אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד
 שְׁמִסַּר עֲצָמוֹ לְמִיתָה, שְׁכִתוּב וְעֵתָה אִם
 תִּשָּׂא חֲטָאתֶם וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ
 אֲשֶׁר כְּתִבְתָּ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחִיל
 לָהֶם, שְׁכִתוּב וַיִּנְחֶם ה' עַל הִרְעָה וְגו'. וְנַח
 לָא עֲשָׂה בֵּן, אֵלֶּה רְצָה לְהַנְצִיל, וְעֲזַב אֵת
 כָּל הָעוֹלָם.

וּבְכָל פַּעַם שֶׁהַדִּין שׁוֹרֵה עַל הָעוֹלָם, רוּחַ
 הַקְּדוֹשׁ אוֹמְרָת: אוֹי שְׂלֵא נִמְצָא כְּמוֹ
 מִשָּׁה, שְׁכִתוּב (ישעיה ס) וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם

אֲפָךְ בְּעַמְּךָ. וְכִי הִדְבַר הַזֶּה אֵיךְ אָמַר
 אוֹתוֹ מִשָּׁה לְמָה, וְהִרֵי עֲבַדוּ בּוֹכְבִים
 וּמִזֹּלוֹת, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל
 מִסִּבָּה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה וְגו',
 וּמִשָּׁה אָמַר לְמָה? אֵלֶּה כֶּף לְמַדְנֵנּוּ, מִי
 שְׁמַרְצָה אֵת הָאֲחֵר, לֹא צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת
 אֵת אוֹתוֹ חֲטָא וְשִׁחָא לְגְדוֹל, אֵלֶּה יִקְמִין
 אוֹתוֹ לְפָנָיו, וְאַחַר כֶּף יִגְדִיל אוֹתוֹ לְפָנָיו
 הָאֲחֵר וְהִרְשָׁעוּ, שְׁכִתוּב אֵתֶם חֲטָאתֶם
 חֲטָאָה גְדֹלָה.

וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה עִמּוֹ (נגו) אֵיךְ הַמַּעַלְם מִיָּמִים
וְגו'. דְּכַתִּיב (שמות יד) וַיֹּאמֶר יי אֶל מֹשֶׁה מַה תַּצַּעַק
אֵלַי. דְּהָא אֵיחֻוּ בְּעִלּוּתָא סָלִיק לֹזֶן מִן יַמָּא. וּבְגִין
דְּשׂוֹי גְרַמִּיָּה בְּעִלּוּתָא עֲלֵיהּוּ דִישְׂרָאֵל בְּיַמָּא. אַקְרִי
(על שְׁמִיָּה) הַמַּעַלְם מִיָּמִים. דְּאֵיחֻוּ אַסִּיק לֹזֶן מִן יַמָּא.

אֵיךְ הַשָּׁם בְּקִרְבּוֹ אֶת רוּחַ קִדְשׁוֹ דָּא אֵיחֻוּ מֹשֶׁה
דְּאֲשֵׁרִי (דף טו ע"א) שְׂכִינְתָּא בִּינֵייהּ דִישְׂרָאֵל.
מוֹלִיכֶם בְּתַהֲמוֹת פִּד אַתְּבַקְעוּ מִיָּא וְאַזְלוּ בְּגוּ תַהֲוֹמִי
בִּיבְשִׁתָּא דְגַלִּידוֹ מִיָּא (ובְּלֵא אַתְמַר עַל מֹשֶׁה). (נ"א וְעַל דָּא אַקְרִי מֹשֶׁה
עִמּוֹ) בְּגִין דְּאֲמַסֵּר גְרַמִּיָּה עַל יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה
אֶף עַל גַּב דְּזַכָּאָה הָוּה נַח לָאו אֵיחֻוּ כְּדָאִי (בְּגִין)
דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יִגִּין עַל עַלְמָא בְּגִינֵיהּ.

תָּא חַזִּי, מֹשֶׁה לָא תָּלַה מְלָה בְּזִכּוּתֵיהּ אֶלָּא בְּזִכּוּת
אַבְהֵן קַדְמָאִי. אַבְל נַח לָא הָוּה לֵיהּ בְּמָאן

לשון הקודש

מֹשֶׁה עִמּוֹ אֵיךְ הַמַּעַלְם מִיָּמִים וְגו', שְׂכִינְתּוֹב
(שמות יד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מַה תַּצַּעַק
אֵלַי. שְׁהֲרִי בְּתַפְלָה הוּא הַעֲלָה אוֹתָם
מֵהִיָּם, וּמִשׁוּם שְׁשָׁם עִצְמוֹ בְּתַפְלָה עַל
יִשְׂרָאֵל בְּיָם, נִקְרָא (עַל שְׁמוֹ) הַמַּעַלְם מִיָּם,
שְׁהוּא הַעֲלָה אוֹתָם מֵהִיָּם.
אֵיךְ הַשָּׁם בְּקִרְבּוֹ אֶת רוּחַ קִדְשׁוֹ - זְהוּ
מֹשֶׁה, שְׁהַשְׂרָה שְׂכִינָה בֵּין יִשְׂרָאֵל.

מוֹלִיכֶם בְּתַהֲמוֹת - פְּשׁוּבְקָעוּ הַמִּיָּם
וְהִלְכוּ בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם בִּיבְשִׁתָּא שְׂקָפָאוּ
הַמִּיָּם וְהַכֵּל נֹאמַר עַל מֹשֶׁה וְנִיָּא וְעַל זֶה נִקְרָא
מֹשֶׁה עִמּוֹ, מִשׁוּם שְׁמִסֵּר עִצְמוֹ עַל יִשְׂרָאֵל.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֶף עַל גַּב שְׂצַדִּיק הָיָה
נַח, אֵינּוּ כְּדָאִי וְכִדִּין שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
יִגִּין עַל הָעוֹלָם בְּשָׁבִילוֹ.

בַּא רְאָה, מֹשֶׁה לָא תָּלַה הַדְּבָר בְּזִכּוּתוֹ,